

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

PRIPRAVENOSŤ ŠTUDENTOV PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY NA VÝUČBU PRACOVNÉHO VYUČOVANIA

Mária KOŽUCHOVÁ a Martin KURUC

Výskum bol podporený agentúrou
VEGA pri Ministerstve školstva,
vedy, výskumu a športu, SR

Spracované v rámci projektu VEGA 10443/18 *Analýza sebaregulačných štýlov učenia sa študentov odboru predškolská a elementárna pedagogika.*

Význam techniky a technického vzdelávania

Technika ovplyvňuje naše postoje, hodnoty, psychické a fyzické zdravie, konanie a životný štýl.

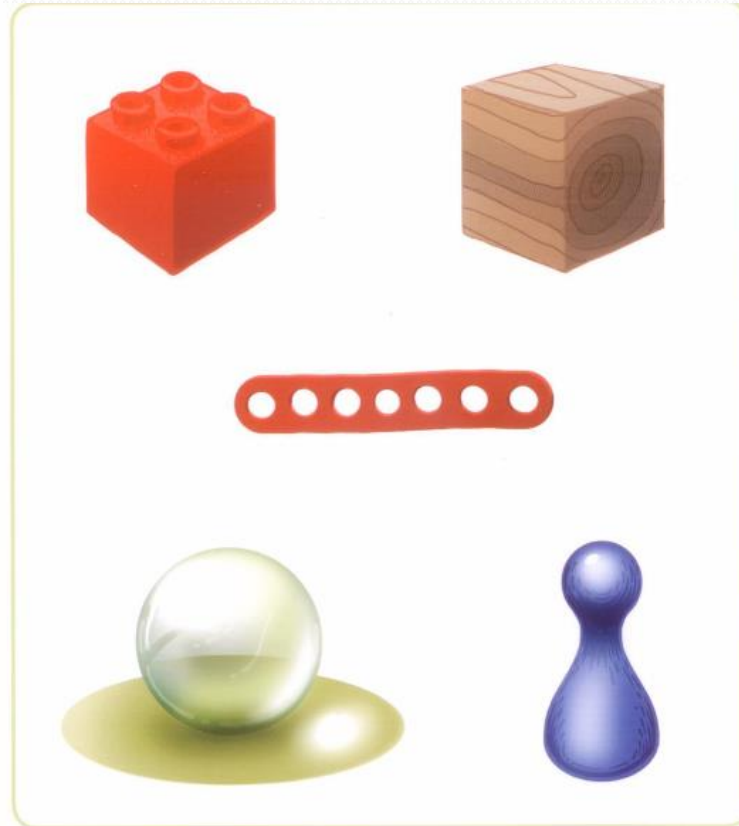
Ciele techn. vzdelávania v materskej škole

- 5 okruhov v oblasti Človek a svet práce
- skúmanie vlastností materiálov, možnosti ich využitia , návrh jedn. konštrukcií

Ciele techn. vzdelávania na 1. stupni ZŠ

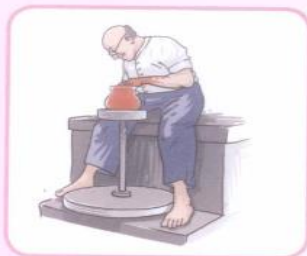
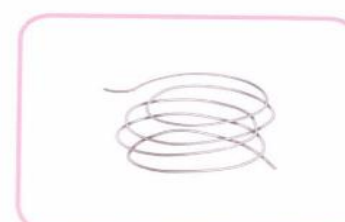
- predmet je orientovaný na vnímanie praktickej stránky okolitého sveta
- široké spektrum pracovných činností a technológií založených na tvorivej tímovej spolupráci

Materiály a ich vlastnosti (MŠ)

Výkonový štandard: vymenúva rôzne materiály
Cieľ aktivity: určiť kritériá triedenia predmetov

Remeslá a profesie (MŠ)

Výkonový štandard: pozná niekt. tradičné remeslá
Cieľ aktivity: určiť materiály, pomenovať remeslá

Poznávame výrobu a vlastnosti textilu

Zaujímavosti...

- mnohé vlákna sa vôbec nepodobajú na to, z čoho boli zhotovené, napr. prírodný hodváb „vyrobila“ priadka morušová, syntetické vlákna sa vyrábajú z dreva, uhlia alebo nafty,
- s výrobou tkanín sa začalo asi pred dvanásťtisíc rokmi, uplynulo niekoľko tisícročí, kým sa ľudia naučili šiť odev nie z kože, ale z látky,
- syntetické vlákna sa používajú iba od roku 1938, keď bol objavený nylon

Druhy vlákien. Na výrobu látok sa používajú prírodné vlákna rastlinného pôvodu.

1. Porozprávaj podľa obrázkov, z čoho sa vyrábajú vlákna.

lan

bavlna

(vlákno zo stonky)

(vlákno vyrastá zo semena)

vlna

(ovca domáca – vlákno z vlny)

hodváb

(hodvábný zámotok na kukle priadky morušovej)

Okrem toho poznáme aj syntetické vlákna, ako nylon, polyester a iné.

Pracujte spolu

2. Zhotovte si vzorkovnicu látok. Vytvorte menšie skupiny. Pripravené vzorky látok nalepujte na výkres. Roztriedajte vzorky látok podľa pôvodu. Svoje projekty prezentujte pred celou triedou.

Rastlinné vlákna

Živočíšne vlákna

Syntetické vlákna

3. Skús tkať z papiera. Prichystaj si farebné papiere a nožnice.

Z jedného papiera vystrihni osnovu.

Papier prelož na polovicu a narysuj si čiary

vzdialené od seba 1 cm (pozri obrázok).

Z druhého papiera vystrihni prúžky papiera

široké tiež 1 cm. A môžeš začať tkať.

Prúžky papiera prevliekaj cez osnovu.

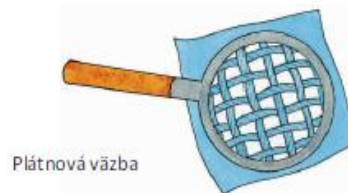
Prvý rad začni zvrchu.

Druhý rad začni zospodu.

Porozmýšľaj, aké výrobky by sa ešte dali vytvoriť z papierovej tkaniny.

4. Dobré si prezri dve vzorky tkanín lupou. V čom sa odlišujú?

Plátňová väzba

Keprová väzba

Porozmýšľaj..

- prečo ľudia začali vyrábať látky,

- prečo sa textilie pri prani materiálov musia triediť,

- kde všade sa textilný materiál využíva.

Bádať..

- ktoré textilie najviac udržiavajú teplo,

- pozoruj väzby tkanín rôznych textílií,

- ktoré materiály sú chladivé, nekrčivé...

Vytvor...

- výstavku záložiek

- výstavku vzorkovníc textilných materiálov

- koláž z rôznych zvyškov textilu

Textil v ľudovom odevu

Zaujímavosti

- v minulosti ľudia zhotovovali textilie len z prírodných vlákien – ľanu, konopí a vlny,
- z prírodných vlákien spriadali priadzu na kolovrátku,
- z priadze sa tkali textilie na tkáčskych krosnách,
- tkácke krosná a kolovrátko mali kedysi skoro v každom dome.

1. Ktoré z činností robili ľudia kedysi s textilnými vláknami?

kopať
vyšívať
kopať
robiť čipky
písať
paličkovať
farbiť

čítať
tkať
variť
priať
rysovať

Tkanie na tkáčskych krosnách

2. Pozorne si prezri kroje na obrázkoch a porovnaj ženské (mužské) kroje. Čím sa líšia?

...z okolia Bratislavy

...z okolia B. Bystrice

...z okolia S. N. Vsi

3. Čím sa líši pracovný odev od sviatočného?

pracovný odev

sviatočný odev

4. Na Slovensku pri farbení sa používala zvláštna technika potláčania tkanín – **modrotlač**. Tkaniny boli tmavomodré s bielym vzorom.

Pracujte spolu

Rozdeľte sa do dvoch skupín. Jedna skupina vytvorí modrotlač. Môže to byť technika obtláčania na farebný papier. Druhá skupina si nakreslí obrysy postáv. Z vytvorenej modrotlače si spoločne vystrihnúť časti kroja (sukniu, vestu...) a nalepte ich na vystrihnuté postavy. Zhodnotte, ktorá postava sa Vám zdá najzaujímavejšia. Zdôvodnite prečo.

5. Pokús sa vysvetliť, prečo je ľudový odev na jednotlivých kontinentoch sveta odlišný.

6. Zisti, aký kroj je typický pre oblasť, v ktorej bývaš. Porozprávaj o jeho typických znakoch.

Porozmýšľaj...

- kde a kedy môžeme vidieť ľudí odtých do ľudových krojov,
- kde si ľudia obliekali pracovný a kde sviatočný odev,
- prečo si dnes ľudia obliekajú kroje len zriedka.

Bádaj...

- či máte doma textilný výrobok vyrobený ľudovou technikou,
- kde môžeš nájsť informácie o ľudových krojoch,
- aký ľudový odev (kroj) nosili deti v dávnej minulosti vo vašom kraji.

Vytvor...

- ďalší návrh na modrotlač,
- plán exkurzie do predajne výrobkov ľudovej kultúry,
- so spolužiakmi výstavku predmetov zhotovených rôznymi ľudovými technikami.

Zastúpenie predmetov TchV v PEP a UPV

1. Pedagogická fakulta UK v Bratislave :

- Povinné predmety: (o/o) Bc.; (o/o) Mgr.
- PV predmety: Bc. 2 zo 4; Mgr. 2 zo 4.

1. Pedagogická fakulta KU v Ružomberku :

- Povinné predmety: (1/2) Bc.; (1/1) Mgr.
- PV predmety: Bc. 1 zo 4; Mgr. 1 zo 4.

1. Pedagogická fakulta UMB v B. Bystrici :

- Povinné predmety: ((1-2-2 int.) Bc.; (1/1) Mgr. (o-2-1-1 int.)
- PV predmety: Bc. (o-2-o). ; Mgr. (o-2-o-o int.).

• Ciele a metódy výskumu, výskumný nástroj

Ciele výskumu:

Vytvoriť si určitý obraz o tom, ako je nastavená príprava a motivácia študentov programov PEP a UPV

Výskumná metóda:

Teória sebaurčenia Richarda M. Ryana a Edwarda L. Deciho (Ryan a Deci, 2004;

Dotazník: modifikovaný SRQ-Academic (© Ryan & Deci, 1989;)

Výskumné otázky:

Aké učenia prevládajú u študentov so zamer. na TchV? Aké sú rozdiely v Bc a Mgr stupni?

Aké sú rozdiely v externej a dennej forme? Aké sú rozdiely medzi

Realizovaný výskum:

- Na PdF UK BA; PdF KU Ružomberok a PdF UMB B. Bystrica
- 1149 štud., z toho 444 BA; 467 RK a 238 BB

Interpretácia výsledkov výskumu

Deskriptívna štatistika výberového súboru **technické vzdelávanie**

	Valid cases	Mean	Var.	Std. Dev.	Skew	Kurtosis
RK	221	0,63	4,57	2,139	-0,052	0,410
BA	167	0,24	4,69	2,165	0,522	0,716
BB	100	0,67	5,95	2,439	0,167	0,191

Odpoveď na 1. výskumnú otázku:

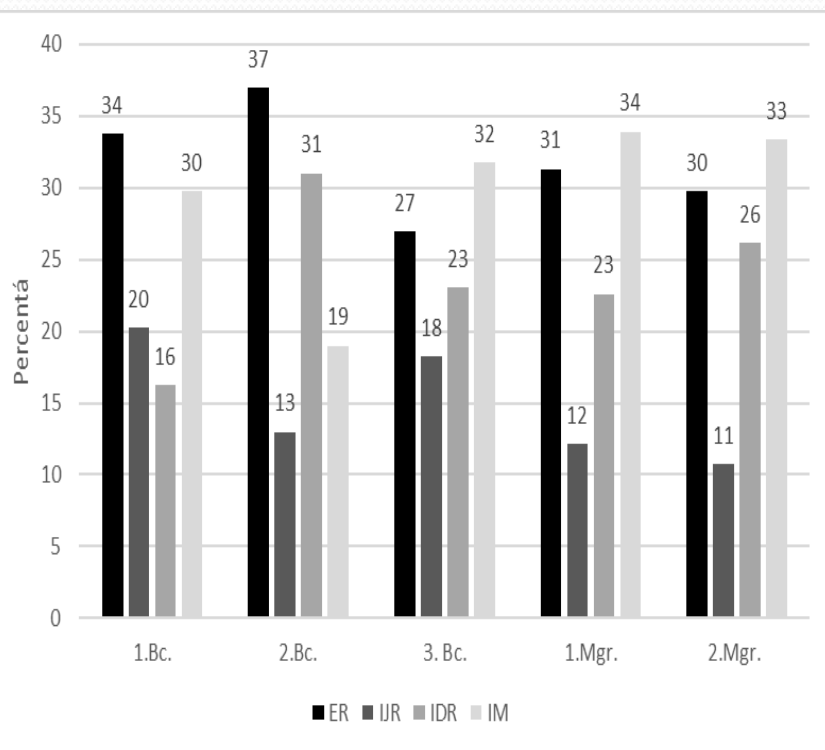
Aké štýly učenia prevládajú u študentov v jednotlivých predmetoch (so zameraním na matematiku, prírodovedu a techniku)?

V porovnaní s matematickými prírodovednými predmetmi sa u študentov prejavil najväčší záujem o technické vzdelávacie predmety. Študenti videli priame praktické využitie.

Kým predmety zo vzdelávacej oblasti matematika sú takmer všetky zvyčajne povinné, tak v prípade techniky ide skôr o voliteľné predmety (BA, čiast. aj BB)

Odpoveď na 2. výskumnú otázku:

Aké sú rozdiely vo vnútornej motivácii medzi študentmi v bakalárskom stupni a študentmi v magisterskom stupni štúdia

V technickom vzdelávaní výrazne prevažoval identifikovaný regulačný štýl

V technickom vzdel. išlo o reguláciu založenú na vnímaní osobnej hodnoty pre daný predmet

Odpoveď na 3. výskumnú otázku:

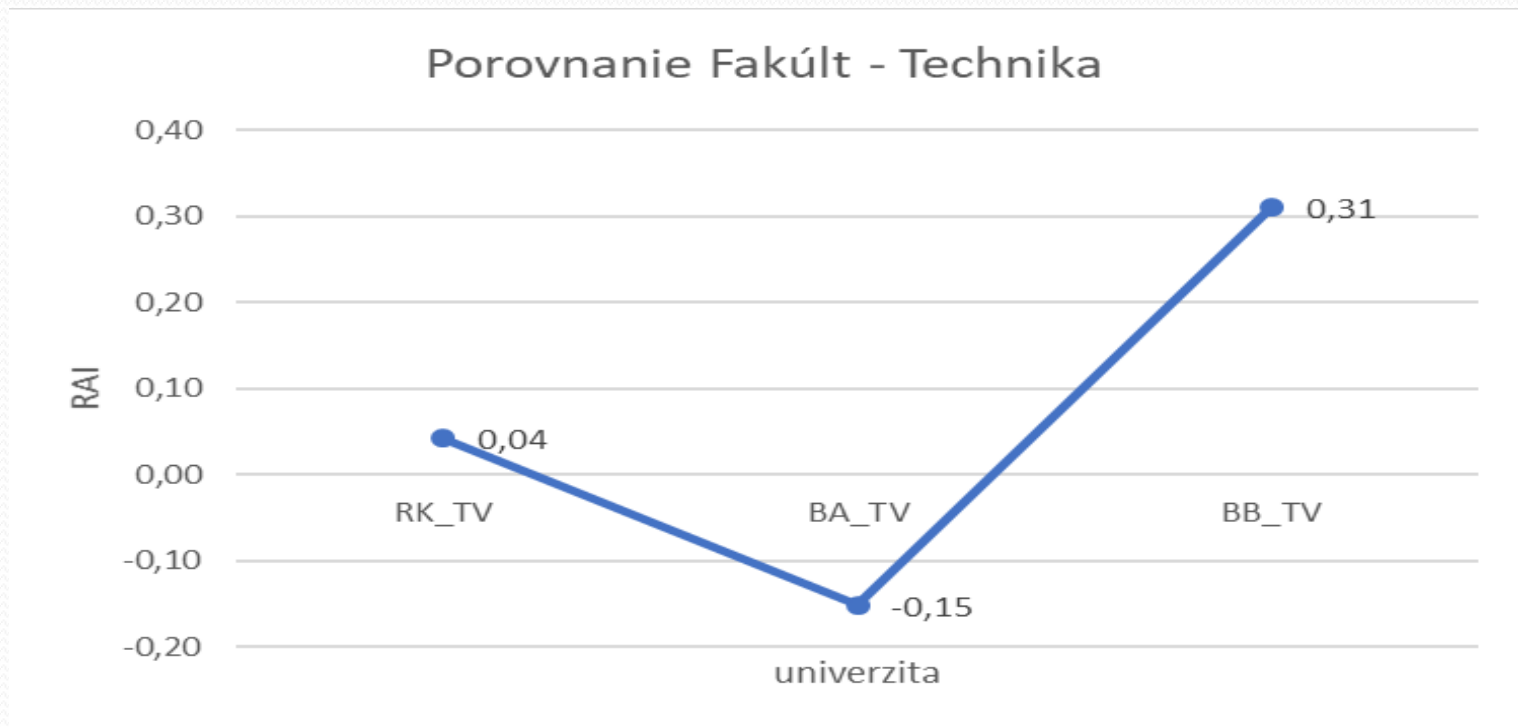
Rozdiely podľa stupňa štúdia (interná a externá forma)

- Medzi jednotlivými formami štúdia sme zistili len minimálne rozdiely
- V externej forme štúdia bol nižší výskyt externého regulačného štýlu; čiže externí študenti sú samostatnejší a študujú s vyššou motiváciou
- Predpokladáme aj vplyv určitej životnej skúsenosti

Medzi študentmi dennej a externej formy sme nezaznamenali štatisticky významné rozdiely

4. Rozdiely medzi jednotlivými fakultami

Porovnanie fakúlt podľa priemerného skóre RAI v predmetoch

Priemerné hodnoty skóre RAI nám ukázali, že nie sú signifikantné rozdiely medzi fakultami v oblasti technické vzdelávania

Zhrnutie výsledkov – SWOT analýza

+

SILNÉ STRÁNKY – vlastnosti, ktoré môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa

Technika

Výrazne prevládajú vnútorné zdroje sebaregulatívneho učenia. Študenti vnímajú u seba vyššiu mieru autonómie, kompetencie a zaangažovania.

U študentov prevláda autonómny štýl motivácie k učeniu.

Z pohľadu formy štúdia sa neukázali žiadne rozdiely ani motivačnom ani regulačnom štýle. V oboch skupinách je výraznejší výskyt autonómie učenia sa.

Zhrnutie výsledkov – SWOT analýza

SLABÉ STRÁNKY – vlastnosti, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa

Technika

Technické disciplíny absolvuje počas štúdia len niečo mierne cez 50% študentov.

Výrazné zastúpenie externej regulácie učenia sa na začiatku štúdia a s tým spojené negatívnejšie (opatrnejšie) postoje k technickým disciplinám.

Napriek klesajúcemu trendu výskytu kontrolných štýlov v bakalárskom štúdiu a stúpajúcim trendom identifikovanej regulácie (to čo sa učím, má pre mňa veľký význam; je pre mňa hodnota) zostáva vo všetkých ročníkoch frekvencia výskytu externej regulácie nad 30% celkového.

Zhrnutie výsledkov – SWOT analýza

PRÍLEŽITOSTI – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť k dosiahnutiu cieľa

Technika

V technickom vzdelávaní podporu autonómneho štýlu je možno zabezpečiť nielen cez systémové opatrenia ako sú zmeny v akreditácii (voliteľné/nevoliteľné predmety a ich zaradenie do jednotlivých semestrov štúdia) ale aj cez vytváranie priestoru pre realizáciu zaujímavých študentských projektov realizovaných na princípoch kooperatívneho učenia a sociálneho konštruktivismu.

Možnosť zapájania do tvorby zaujímavých projektov, ktoré študenti považujú za zmysluplné pre prax.

Vidíme príležitosť aj pre využívanie princípov kooperatívneho vzdelávania a sociálneho konštruktivismu, ktoré podporujú nimi vnímanú vlastnú autonómnu pozíciu.

K príležitostiam zaradujeme aj viac možností využívania učiteľovej kreativity, na seminároch v rámci technických disciplín.

Zhrnutie výsledkov – SWOT analýza

OHROZENIA – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa

Technika

Ak si uvedomíme, že vzdelávacia oblasť Človek a svet práce je zaradená už do vzdelávacieho programu materskej školy a následne aj na prvom stupni základnej školy, tak nie je nám jasné, ako budú pripravení do praxe ostatní študenti, ktorí nemali možnosť pripraviť sa pre túto vzdelávaciu oblasť počas štúdia, pretože na niektorých fakultách technické disciplíny do študijného programu boli zaradené len ako výberové. Podľa nášho názoru by mali byť študenti pripravení na výučbu vo všetkých vzdelávacích oblastiach pre stupeň, na ktorý sú pripravovaní.

V prvých dvoch rokoch štúdia na bakalárskom stupni prevláda externý regulačný štýl.

Aktuálne je pomerne nízke materiálno-technické vybavenie dostupné pre učiteľov seminárov technickej výchovy a taktiež nevyhovujúce priestorové nastavenie.

Závery výskumu

- realizácia výskumu priamo v pedagogickom procese,
- študenti mali možnosť vnímať proces vlastného učenia sa,
- odhaliť nedostatky a diskutovať o zistených záveroch,
- spracované výsledky výskumu vyúsťujú do obohatenia súčasnej teórie o rozvoji sebaregulácie učenia sa
- pomohli študentom lepšie zvládať problematiku predmetov, ktoré budú na základnej škole vyučovať.

Ďakujem za pozornosť

Prof. PhDr. **Mária Kožuchová**, CSc.
Pedagogická fakulta UK,
Račianska 59, 81334 Bratislava
e-mail: kozuchova@fedu.uniba.sk

PaedDr. **Martin Kuruc**, PhD.
Pedagogická fakulta UK
Račianska 59, 81334 Bratislava, SR
e-mail: kuruc@fedu.uniba.sk

